

door de Overheid zouden worden weggenomen. De toenmalige deputaten ad hoc hebben de kerken zoo opgewekt. En... de Synode van Amersfoort besloot „deze deputaten dank te zeggen voor den door hen verrichten arbeid“, Acta art. 158, IIa.

Zoo bieden (aldus concludeert nu Assen) laatstgenoemde Acta geen den minsten grond voor het oordeel der Commissie. De Generale Synode te Kampen spreke na deze verwarring uit, dat de beduiten der Synode Groningen inzake het instituut legerpredikanten te onderhouden zijn, zoolang deze niet behoorlijk werden gewijzigd.

Tot zoover het Asser stuk.

We bemoeien ons niet met de vraag, wie gelijk heeft. Want het gaat ons om iets anders. We treffen hier het woord „verwarring“ aan; zie slotzin. Welnu, als met de beste bedoelingen de één zegt: zóó, de ander: zús is besloten, dan meenen we, dat het tijd wordt op korten termijn spijkers met koppen te slaan. Ten deele hangen de misverstanden samen met onbekendheid aangaande positie, rechten, verantwoordelijkheidsbepaling van legerpredikanten.

En als ik daaraan denk, durf ik wel zeggen: ik zelf heb van het boek van kolonel De Kluis geleerd. Zouden onze synodeleden niet probeeren, het ook te doen, b.v. door eens met den schrijver informatisch te spreken? Contact met de Kluis helpt spoediger dan een reeks missieven aan een departementaal bureau. En we moeten hier uit komen, óók met kennis van zaken. Anders hebben we aan „principes“ niets. Die moeten altijd naar de concrete situatie worden heengedragen. K. S.

.. Nieuwe lector: de negende man

Met bekwaam spoed hebben hoogleraren en curatoren zich aan het werk gezet om, volgens reglementaire bepalingen, de synode te kunnen rapporteeren inzake de benoeming van onzen „negenden man“: den nieuwen lector in het Hebreeuwsch. Benoemd is de Heer J. P. Lettinga van Aardenhout.

Reeds lang had deze uit de vrijmakingsgeschiedenis bekende broeder de aandacht gewonnen door zijn opvallende bekwaamheid in de studiegroep, waartoe ook de kennis van de hebreeuwse taal behoort. De Heer Lettinga heeft gestudeerd in de semiotische letteren, en zal spoedig, naar verluidt, het doctoraal-examen hebben afgelegd. Zijn studies bewogen zich op het gebied van hebreeuwisch, arameesch, akkadisch, arabisch, geschiedenis en cultuur van het Oude nabije Oosten, en het ugaritisch. Een vakman dus aan alle kanten. En een van de eersten in Nederland, die laatstgenoemd studievak tot het hunne hebben gemaakt.

Als vakman heeft hij zich ook bekend doen worden door zijn publicaties. In de steeds meer belangstelling ontmoetende mooie uitgave „Ex Oriente Lux“ schreef de Heer Lettinga over: „de synchronistische tabellen bij het Jaarbericht Ex Oriente Lux“ (I). Daar blijkt hij vertrouwd te zijn met de historie van het Oude nabije Oosten. Geen kleinigheid. Voorts verschenen van zijn hand een verhandeling: „Ras esj-Sjamra en minet el-belda“; een overzicht is dat van de geschiedenis en de opgravingen te Ugarit; kennis van de desbetreffende literatuur blijkt tot op den jongsten tijd aanwezig. Ook in een volgend artikel over „Ugaritica“ treft weer die kennis der literatuur van het vak en worden gevonden teksten geïnterpreteerd. In Cultuurhistorische Monografieën kwam een verhandeling over „Oegarit“.

Mitsdien vragen sommige lezers zich af: alles goed en wel, maar heb ik daar wat aan? Of de preekstoel? Of de student? Hij wete dan, dat in Ugarit een uitgebreide collectie van cultische en mythologische teksten

is gevonden, die in bijzondere mate een veelszins nieuw licht ons geven op het Kanaänietisme in den mozaïschen tijd. De taal is nauw verwant aan het hebreeuwsch; kennis van een en ander is van bijzondere betekenis voor het verstaan van het Oude Testament.

Ook „in de praktijk“ is de Heer Lettinga bezig geweest. Hij heeft n.l. — en dit onder auspiciën van vakgeleerden, die bijzonder ingenomen met zijn werk blijken te wezen — zich gegeven aan het moeilijke werk van het geven van schriftelijke cursussen in het Akkadisch.

Ook wie geen vakman is, kan toch verstaan, dat iemand, die zich zóó gespecialiseerd en rechtstreeks heeft bezig gehouden met de studie, waarvoor een „negende man“ gezocht werd, wel bijzonder geschikt geacht moet worden. Hij heeft zijn levenstaak gevonden in deze studie; het is niet maar een bijkomend aanhangsel geweest. De Hoogeschool kon geen meer, en ook geen zóó direct voor zijn vak geïnteresseerd voor deze studie academisch geïnteresseerd man vinden. Zij zal, indien de Heer Lettinga, wat we vurig hopen, de benoeming aanvaardt, het gevoel mogen hebben, een man aan zich verbonden te hebben, wiens bezit ook door andere instellingen van hooger onderwijs voor dit uitzonderlijk moeilijke studieterrain haar kan „benijd“ worden. Een paar oude Kamper woningen dragen het opschrift: beter benyt dan bediaegt. Niet alleen voor de studenten, doch ook voor de hoogleraren geeft deze benoeming hoopvolle perspectieven voor het onderling contact, ook voor onderzoekingen op verwante gebieden.

Wat mogen we toch dankbaar zijn voor den bizonderen zegen, dien de Heere ons geeft in onze Theologische Hoogeschool. Wie had dit allemaal kunnen denken in 1944? Komt maar eens hartelijk zingen, straks in September. K. S.

GEZINSLEVEN

Aangaande mij en mijn huis

„Die de misdaad der vadersen bezoek aan de kinderen“. Ex. 20 : 5 m.

De zonde is nooit iets om mee te spelen. Want met elke zonde, die wij bedrijven, schenden we het recht van den heiligen God, die schrikkelijk toont over elke overtreding van Zijn volmaakte wet.

Zonde-doen is daarom zoo heel ernstig; om voor te beven en voor te sidden!

Al is er verschil tusschen zondigen en zondigen.

Hoe vreeselijk was de zonde van Adam, hoofd van het geslacht menschelijk geslacht en hoofd van het verbond, dat de Heere met hem en zijn nakomelingen had opgericht; en bovendien geschapen naar Gods beeld.

Hoe zwaar was de schuld, die Mozes, de middelaar des Ouden Verbonds, op zich laadde, toen hij voor het aangezicht van het gansche volk des Verbonds den Heere des Verbonds niet heiligde!

Welk een gruwel bedreef Jerobeam (door Gods bevel tot koning geworden over het tienstammenrijk), toen hij den weg naar het heilgdom op Sion voor het volk Israël versperde, door daarop het gouden kalf te plaatsen!

Maar ook hoe zwaar zondigen de vaders, die leven in het Verbond, en aan wie de Heere kinderen ter opvoeding heeft toevertrouwd, — wanneer zij den weg van Gods geboden verlaten!

Neen, vaders zondigen waarlijk niet goedkoop!

Vader-woorden is iets heerlijks. Ongetwijfeld! Hoe rijk voelt zich elke man, als hij zijn eersteling in zijn armen mag nemen. Met welgevallen rust zijn oog op het kind, dat hij het zijne mag noemen, geboren uit de vrouw zijner liefde; hoe glanst zijn aangezicht van blijden trots, als hij het toonen mag aan ieder, die hem komt gelukwenschen; hoe is zijn hart vervuld met een hemelsch geluk, wanneer het straks den doop ontvangt, als teeken en zegel daarvan, dat het is opgenomen in het Verbond!

Vader-woorden is iets heerlijks; en vader-zijn!

Maar vader-zijn is tegelijk zóó zwaar van verantwoordelijkheid, dat de gedachte daaraan in staat zou zijn, de vreugde van het vader-zijn te verdonkeren.

Vooral ook hierom zoo verantwoordelijk, omdat God de Schepper, Die tevens is de God des Verbonds, het leven en het lot van het kind blijft binden aan dat van den vader. Voortgekomen uit de lendenen des vaders, en na de geboorte uit de moeder, geworden tot een eigen, een aparten mensch met eigen verantwoordelijkheid, straks geroepen op eigen beenen te staan — blijft de gemeenschap, de lotverbondenheid met den vader bestaan.

Voortaan leeft de vader niet meer voor zich zélf alleen. Dat wil óók zeggen, dat hij voor dat kind moet zorgen, het kind moet voeden en kleden en opvoeden; het moet straffen en vermanen; altijd zijn oog over hem moet laten gaan. Maar daarmee is toch niet alles gezegd. Het betekent óók, dat in al wat de vader is, en wat hij doet (ook al geschiedt dat niet met het oog op zijn zoon), de zoon deelt in de gevolgen van het doen en laten des vaders.

Heel duidelijk treedt dat aan het licht in het gezin b.v. van den dronkaard, die zijn geld verbrast, zijn zaak doet verlopen en daardoor tot armoede vervalt. Tegelijk daarmee zijn ook de kinderen tot armoede gedoemd, deelen mee in de schande, die de vader over zich haalt; missen ze de opvoeding, welke hen moest vormen voor het leven; en loopen ze groote kans te verongelukken. (Zooals ook omgekeerd de vader, die zijn leven wel aanstelt, en dien God voorspoed en eere schenkt, zijn kinderen in dien zegen doet deelen).

Maar er is meer.

In het tweede gebod lezen we: „Ik, de Heere uw God, ben een ijverig God, Die de misdaden der vadersen bezoek aan de kinderen, aan het derde en vierde lid dergenen, die Mij haten“. Wij bevinden ons hier dus op de heilige erve van het Verbond, dat de Heere met den vader, en met diens zaad, dat uit hem is voortgekomen, opricht. Zoo vertoont het gezin dus niet alleen een bloedsgemeenschap, en een lotsgemeenschap, maar ook een verbondsgemeenschap: vader en kinderen leden van hetzelfde Verbond, de kinderen als inbegrepen in den vader. Daarom ook als de vader tegen den God des Verbonds zondigt, het Verbond schendt, dan doet hij dit niet als individu, maar als bondeling, en brengt hij daarmee niet alleen het oordeel over zichzelf, maar ook over degenen, die met hem, en in zekeren zin, door hem in dat Verbond begrepen zijn (dóór hem, n.l. in dien zin, dat zij kinderen des Verbonds zijn, doordat zij zijn zaad zijn).

Heel duidelijk zien we dit in de geschiedenis van Achan, den dief. Hij schond het Verbond Gods, tot

De beweging der Jongeren, II

Na de teekening van de oorzaken, welke noodzakelijkerwijs tot het ontstaan van de beweging der „jongeren“ hebben geleid, moeten we thans nagaan welke concrete wenschen en idealen bij deze „jongeren“ leefden.

Wanneer men dat wil doen zal men moeten beginnen met te wijzen op de brochure van Ds J. C. Aalders: „Veruitwendigen onze Kerken?“, verschenen in 1916.

¹⁴⁾ Deze brochure heeft namelijk een belangrijke rol gespeeld in de nieuwe beweging. Ze gaf vorm aan wat instinctief in veler hart leefde. Ze vertolkte wat menigen geest bezighield. Dr Wielenga noemde haar eenmaal „de baanbrekende, en voor de kennis van de beweging der „jongeren“ haast klassieke brochure“ ¹⁵⁾.

Volgens Ds Aalders woekerde in de Gereformeerde Kerken zijner dagen een ernstig proces van veruitwendiging. Naar zijn overtuiging moest zoo'n veruitwendiging, krachten de wet van het opgaan, blinken en verzinken, ná de groote geestelijke spanning en bloei in de dagen van Afscheiding en Dolantie bijna onontkoombaar optreden. Als eerste oorzaak van dat ernstige verschijnsel wijst hij dan op het feit, dat het Gereformeerde volk gaandeweg meer in aanraking kwam met de wereld, waardoor het gevaar van het onder humanistischen invloed komen gaandeweg groter werd. Het noodzakelijke weer verstaan en vervullen van de aardsche roeping had tot schaduwzijde het gemakkelijk besmet kunnen worden door den tijdgeest.

¹⁴⁾ Veruitwendigen onze Kerken? — Referaat gehouden voor de friesche vereniging van predikanten der Gereformeerde Kerken in Nederland, den 27en September 1916 te Leeuwarden door J. C. Aalders, V.D.M. bij de Gereform. Kerk te Beetgum. Kampen, J. H. Kok, 1916. Deze Ds Aalders was een broer van Prof. Dr G. Ch. Aalders. Hij ging later met Dr Geelkerken mee en overleed als Herv. predikant.

¹⁵⁾ De Ref., 1e Jaarg. No. 21, 18 Febr. 1921.

„Het leerstuk der Gemeene Gratie beleden en beleefd opent met de wereld tegelijk het gevaar van wereldgeleijkvormigheid en wereldschgezindheid voor het opgroeiende Verbondszaad“ ¹⁶⁾. Behalve het inniger contact met „de wereld“ ziet Ds Aalders evenwel nog een andere oorzaak van deze veruitwendiging. Er was z.l. zoowel in prediking als in het onderwijs, zoowel in de Kerk als in de School en ook in de Pers „wel eens wat eenzijdig nadruk gelegd op het objectief-verstandelijke in de Waarheid Gods en anderzijds op het Verbondsmatig-uitwendige in het kerkelijke leven“. Er werd niet genoeg rekening gehouden „met de behoeften van harten en zielen van den enkelen persoon“. Er werd niet altijd voldoende geaccentueerd, „dat uiterlijke gehoorsaamheid toch ongenoegzaam is tot zaligheid“ ¹⁷⁾.

Ter bestrijding van deze veruitwendiging, die dus enerzijds vervloeiingen en anderzijds versteking is, rust nu volgens Ds Aalders op allen de „heilige plicht“ om „het juiste evenwicht te bewaren, de rechte harmonie te zoeken tusschen het Verbondmatig-UIT- en INWENDIGE, tusschen het verstandelijk-VOORWERPELIJKE en mystiek-ONDERWERPELIJKE“. Want „daardoor alleen is ons gewaarborgd dat leven nabij God, dat steeds de bron onzer sterkte is geweest en waaruit die levensernst en heiligheid voortkomt, welke van ouds onze eere en adel dom zijn geweest“ ¹⁸⁾. Evenwel — Ds Aalders wijst daar met nadruk op — bij het vervullen van dezen heiligen plicht zal men ten volle moeten rekenen met „den eisch des tijds“. Speciaal vraagt hij aandacht voor het feit, dat men in 1916 in „de eeuw der psychologie“ leefde. De psychologie zal namelijk groote

¹⁶⁾ a.w., p. 19.

¹⁷⁾ a.w., p. 19.

¹⁸⁾ a.w., p. 25.

diensten kunnen bewijzen aan den prediker van het Evangelie. Zoowel bij het ontwerpen van een juiste methodiek om de harten der menschen te benaderen als ook voor het leeren verstaan van wat het hart van de kinderen dezer eeuw beweegt ¹⁹⁾.

Wat nu Ds Aalders als concrete opdracht voor de prediking en allen arbeid in de veruitwendigde kerken formuleert, n.l. het door accentueering van het subjectieve jagen naar een harmonisch geestelijk leven, terwijl men bewust open gaat staan en open blijft staan voor wat de cultuur aan schatten oplevert, werd nu in allerlei variatie door de „jongeren“ als ideaal opgeheven.

De jongeren, aldus Dr Wielenga, „zoeken de bezinning en de reformatie allereerst in het leggen van een ander accent“.

Ge weet, lezer, wat een accent is, — een teekentje in de taal, waardoor men den klemtoon eischt op een bepaalde plaats en voor een zeker woord.

Het rukje aan den teugel, als het paard naar de verkeerde zijde afwijkt, is ook accent. En wat de stuurman doet met het roer, als hij het uit den koers gedreven schip in het bepaalde pad terug dwingt, is ook accentueeren.

Dit leggen van accent is een „levenskunst“, die men op geestelijk gebied leeren kan uit Gods Woord.

Het is nu noodig zoowel voor de leiding van het persoonlijk karakter, als voor de kerk in het algemeen, dat men te geschikter tijd het juiste accent weet te vinden.

„Waar moet het accent gelegd in dezen tijd?“ vraagt dan Dr Wielenga.

En zijn antwoord op deze vraag is:

„De „jongeren“ zeggen: Op de liefde, de ethiek, de mystiek, de bevinding.“

Zeker, zij erkennen, dat de kennis der beginselen

¹⁹⁾ a.w., p. 27.

zich nemen des Heeren meenschap op Jezus' zwer nederli trokken: huisgezin, de dader t doch met wat hij be

Dat is door een den Heeren deelen zijn door zijn den der vierde ge Niet da den, die z vader sta en zullen zonden to Jerobea gestraft;

He

Toen ee Gereforme gezamenl taak en kwam, wa andere sp gewaarwo daar moe vragen, wenschte vertoonen van onze droogstop urenlange het refer veelszins het leven is en bov naar onze geen uite leen door ook zeer. In een g ook telke moeten v taak en p bonden i ten uit daaraan te uitgeb woord op gezegd, tekst te eenige an tevens e

bij velen opgroeiende aangaan vraag r van het het feit, werd op zins wer houding rechtzinn gemaakt lijkheid king van de zielen Eenigge heid?

Natuurgelie no noodige brak“ ²⁰⁾

Door aangedu een posi

Gelijk Vaart S eveneens „jongere periode werd to muleere: digt ma sport- men nie alleen d bestemd ten met

²⁰⁾ De

²¹⁾ De

²²⁾ Ge